

DÉRCZY PÉTER (1951–2022)

2022. szeptember 12-én, élete hetvenegyedik évében meghalt Dérczy Péter, szerkesztő, irodalomkritikus, irodalomtörténész, a *Jelenkor* 1981-től kezdve a legutóbbi időkig hűséges munkatársa. 1989 májusától 1990 májusáig (harmincnyolc-harminckilenc éves volt ekkor) egy éven át tartó kritikaszorozatot írt *Vonzás és választás* címmel a folyóirat hasábjain; zárásul, a sorozat befejezéseként összefoglaló tanulmányt a kortárs magyar irodalomkritika akkori állapotairól. Nem egészen másfél évtizeddel később, 2004-ben, a debreceni Csokonai Kiadónál, az Alföld-könyvekben megjelentetett, a mai magyar irodalom köréből válogató kritikakönyvének (ahogy maga írja a könyv borítójának hátlapján, „egy ötvenkét éves csávó első kötete” volt ez) ugyanazt a címet adta, mint a sorozatnak, néhány darabja is bekerült a könyvbe, és a gyűjtemény záró írása is ugyanaz a tanulmány lett, ami a *Jelenkor*-beli sorozat végén állt. Második könyve, a *Töredékek a történetről* (Műút, Miskolc, 2014) irodalomtörténeti munkájának a foglalata, a századforduló ködlovagjai és kismesterei érdekelték legjobban (Gozsdu Elek, Lovik Károly, Csáth Géza), természetesen legkedvesebb írója, ennek az iránynak a megkoronázója, Krúdy Gyula meg a *Nyugat* körül tömörülő prózaírók, elsősorban Kosztolányi Dezső, de mértékadó tanulmányt írt Németh László *Gyász* című regényének prózapoétikájáról is. Harmadik önálló kötete 2016-ban, a Magvető Kiadónál jelent meg, *Között* címmel egy rendhagyó formájú Orbán Ottó-pályakép vagy -nagyesszé, nem függetlenül attól a filológiai munkától, amit korábban Orbán Ottó összes verseinek gondozójaként végzett el. Ennél a három könyvnél sokkal több írása rejtőzik irodalmi folyóiratok, irodalmi lapok hasábjain, akár még internetes oldalakon is. Dérczy Péter sok kritikai formában megszólalni tudó, mindenkor nagy felkészültséggel bíró írástudó volt, nem válogatott a műnemek között, verseskötetokről, novelláskönyvekről, regényekről egyaránt szívesen írt, és valóban mindig szem előtt tartotta leírás, értelmezés és ítélet tárgyilagos hármasságát.

Az idő mostanra elfedi talán, de korszakának igen jelentős szerkesztője is volt. A bölcsészkar magyar–angol szakának elvégzése után két évig a *Kritika* szerkesztőségében helyezkedett el, ezt az állást odahagyta, egy darabig könyvtárosként dolgozott, még fizikai munkára, egy kukásautó személyzetének is elszegődött, a kitérői között és néha alatt az MTA Irodalomtudományi Intézetének munkatársa volt. A rendszerváltás után, 1991-től 1994-ig főszerkesztője volt a régi *Magyar Naplónak*, 1995-től 2009-ig szerkesztője az *Élet és Irodalom* prózarovatának, és nagy szerepe volt az *ÉS* ma érvényben lévő struktúrájának, rovatrendszerének kialakításában. Jószerével beláthatatlan azoknak a kortárs íróknak, költőknek a sora, akiket a pályára segített vagy figyelmével ott tartott, előreleadítette, abban az időben is, amikor szerkesztői asztala hivatal szerint már nem volt.

Péter az én életem egy rövid, intenzív szakaszában biztosan a legbensőségesebb, legközelebbi, legbizalmasabb barátom volt. A nyolcvanas évek vége felé találkoztunk először személyesen, talán Debrecenben, az egyik Irodalmi Napok alkalmával. Gyorsan kiderítettük, hogy pontosan egy napon születtünk, csak van közöttünk tíz esztendő. Onnantól minden születésnapom azzal kezdődött, hogy felhívtam telefonon és felköszöntöttem, még abban az időben is, amikor éveken át hetente háromszor egymással szemben ültünk az *ÉS* szerkesztőségében. Ez különben kizárólag az ő érdeme volt, kijárta, végigvitakozta, keresztülvitte, hogy 2000 őszétől én legyek a hetilap versszerkesztője, és amíg együtt dolgoztunk, rengeteg mindenben segített nekem a tanácsaival, a figyelmével, a szolidaritásával, a szeretetével, az elfogultságával, a mintájával (kérdéskéziratokat, átfogóbb megoldandó problémákat is részletesen végig lehetett beszélni vele), és olykor még az után is, hogy saját kiiktathatatlan makacssága elsodorta őt közös munkahelyünk-

ról. Barátságban voltunk, elmondhatom tehát, hogy sokszor kerültünk konfliktusba, de sosem kellett kibékülnünk, és ha belegondolok, a kortárs irodalomban velem senki nem tudta intenzívebben érzékelteni a szeretetét, mint ez a nálam tíz évvel idősebb, bátyának beillő, önmagát mindig, még a legnehezebb időkben is ösztönösen tartó férfi, azt az érzést, amiről a valóságban, akkor, amikor történik, zajlik vagy folyik, olyannyira lehetetlen képzelenség beszélni. Mindent megtettem érte, hogy valamennyire ő is érezze: ez a viszony abszolút hiánytalanul kölcsönös.

Csuhai István

MAGIC
GROUP

nyomdai
ötletek

SZERETÜNK NYOMTATNI!

Teljeskörű nyomdai, reklámpari tervezés és kivitelezés

Új szolgáltatásaink:

- > Síkágyas tábla (3x2 m-ig) és tekerces UV-nyomatás
- > Digitális vágás, stancolás, marás és gravírozás (3x2 m-ig)
 - > Óriásformátumú nyomatás és konfekcionálás
 - > Belsőépítészeti és dekorációs nyomatás

nyomdaiotletek@t-online.hu

dec
02
19⁰⁰

e78.hu
LITTLE G
WEEVIL
ACOUSTIC
BAND

FEAT. MR.
JAMBALAYA

ZSOLNAY
NEGYED
E78

nka

ZSOLNAY
ÖRÖKSÉGKEZELŐ
NONPROFIT KFT.

PÉCS
A KULTÚRA
VÁROSA